

Prikaz stanja privrede na području grada Zenice

za 2019 - 2020. godinu

GRAD
ZENICA

SLUŽBA ZA PRIVREDU I
UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Decembar 2021. godine

GRAD ZENICA

SLUŽBA ZA PRIVREDU I UPRAVLJANJE RAZVOJEM

PRIKAZ STANJA PRIVREDE NA PODRUČJU GRADA ZENICE za 2019 - 2020. godinu

Zenica, decembar 2021. godine

UVOD

Svi podaci, pokazatelji i informacije koji su korišteni u ovom dokumentu, preuzeti su iz godišnjih publikacija Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Registra poslovnih subjekata za BiH, Porezne uprave FBiH kao i sa zvaničnih internet stranica Zeničko-dobojskog kantona i Grada Zenice, kao i oni objav-

ljeni u informativnim materijalima od drugih relevantnih subjekata, rezultatima anketa fizičkih i privrednih subjekata provedenih putem Službe za privredu i upravljanje razvojem i Zeničke razvojne agencije ZEDA i spoznaja i informacija do kojih se došlo u svakodnevnom radu.

ZAPOSLENOST U ZENICI

Kada je u pitanju zaposlenost, prilikom upoređivanja stanja iz 2016. i 2020. godine, evidentan je rast zaposlenih. Radi se o broju od 2.798 lica te je vidljiva promjena na bolje u odnosu na prethodne godine.

Kada je u pitanju spolna struktura trenutno zaposlenih i nezaposlenih u Gradu Zenici, možemo uočiti da je broj nezaposlenih žena veći od broja nezaposlenih muškaraca. Iako ovaj trend traje već godinama, bitno je primijetiti da se i broj nezaposlenih žena smanjuje. Međutim, stopa nezaposlenosti je i dalje previsoka i iako se radi o zvaničnim informacijama koje ne obuhvataju sivu

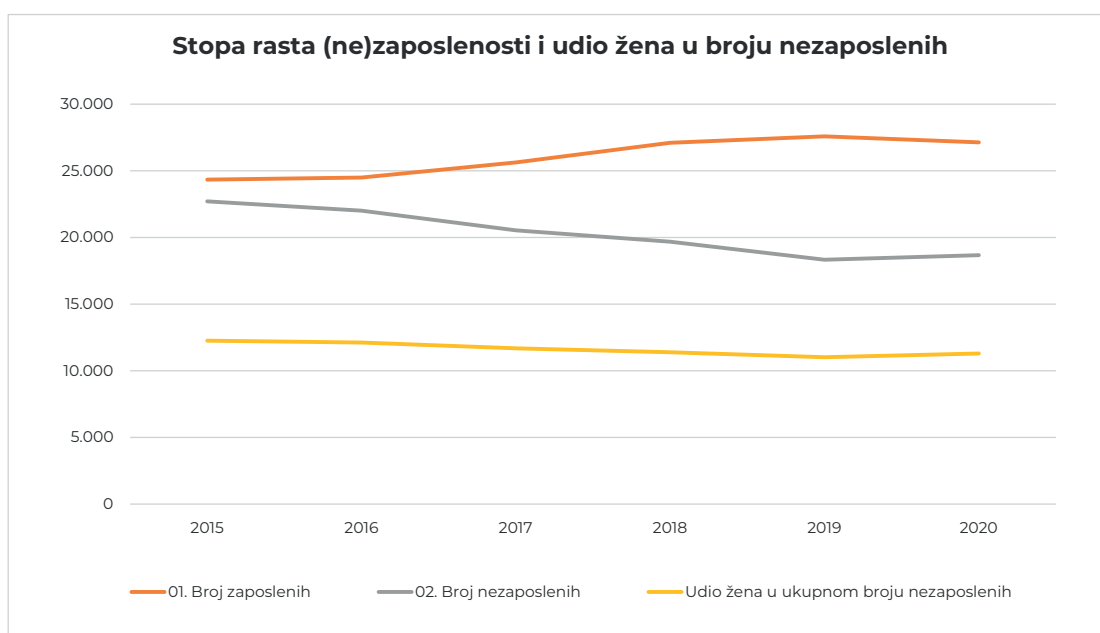
ekonomiju tj. rad na crno, za pretpostaviti je da je omjer muškaraca i žena koji rade koji bi se dobio i kada bi ovi podaci bili dostupni, približno isti kao zvanični (kao u tabeli ispod).

Grad Zenica, u skladu sa navedenim, poduzima mjere u cilju smanjenja nezaposlenosti te stimuliše pokretanje malih biznisa (s akcentom na žene poduzetnice), ali je u narednom periodu potrebno posvetiti još više pažnje i sredstava za podršku ženskom preduzetništvu i preduzetništvu mladih, kako bi se poboljšali uslovi za zapošljavanje i samozapošljavanje u gradu Zenici.

Tabela 5 - Prosječan broj zaposlenih/nezaposlenih u periodu 2015 – 2019. godina

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Promjena 2016 – 2020
Tržište rada	XII	XII	XII	XII	XII	XII	
01. Broj zaposlenih	24.338	24.502	25.636	27.102	27.587	27.136	2.798
02. Broj nezaposlenih (od toga žena)	22.708 (12.264)	22.003 (12.123)	20.541 (11.679)	19.674 (11.385)	18.325 (11.015)	18.664 (11.300)	(-4.044) (- 964)

Izvor: Zeničko-dobojski kanton u brojkama/Publikacija (www.fzs.ba)

Dijagramski prikaz broja zaposlenih/nezaposlenih u periodu 2015 - 2020. godina

Tabela 6 - Uporedni podaci za Grad, Kanton i Federaciju BiH

Godina	Nivo vlasti	Stanovništvo	Broj zaposlenih	Radno Aktivno stanovništvo	Stope zaposlenosti u % ¹	Aktivnosti u %
2018	Grad Zenica	109.443	27.102	46.819	35,2	61,2
	Ze-do kanton	359.530	82.686	141.826	32,5	55,9
	FBiH	2.196.233	519.800	865.533	34,4	56,2
2019	Grad Zenica	109.323	27.587	46.263	36,4	61,0
	Ze-do kanton	358.292	84.169	139.843	33,5	55,7
	FBiH	2.190.098	531.483	845.053	34,8	55,3
2020	Grad Zenica	109.093	27.136	45.912	36,2	61,3
	Ze-do kanton	357.275	82.073	138.600	33,0	55,8
	FBiH	2.184.680	520.162	841.743	34,4	55,6

Izvor: Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH u 2018 i 2019. godini (www.fzzpr.gov.ba)

¹ Stepenn zaposlenosti se računa u odnosu na radno sposobno stanovništvo

Kada poredimo omjer broja stanovnika Federacije, Kantona i grada Zenice, možemo vidjeti da broj stanovnika grada Zenice čini 30,6 % ukupnog broja stanovnika Ze-do kantona, a otprilike 5 % stanovništva Federacije.

Broj zaposlenih u gradu Zenici čini 33 % zaposlenika Kantona, a 5,2 % ukupnog broja zaposlenih u Federaciji. U gradu

Zenici se nalazi 30,1 % radno sposobnog stanovništva kantona, a to čini 4,97 % ukupno radno sposobnih na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

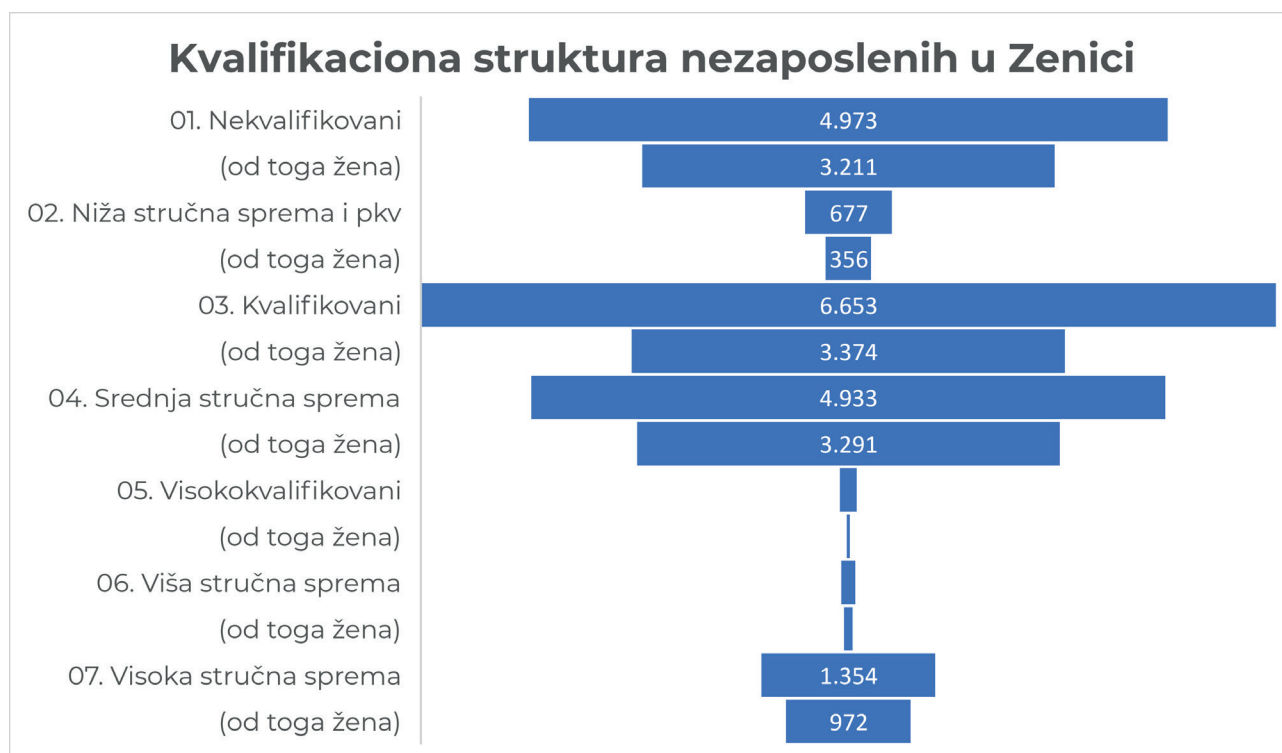
Kada je u pitanju radno aktivno stanovništvo, evidentno je da 33,01 % zaposlenih u Kantonu pripada gradu Zenici, a to čini 5 % ukupno radno aktivnih u Federaciji.

Tabela 7: Kvalifikaciona struktura nezaposlenog stanovništva u periodu 2015-2020. godina

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stepen kvalifikacije	XII	XII	XII	XII	XII	XII
01. Nekvalifikovani (od toga žena)	5.740 (3.548)	5.630 (3.486)	5.422 (3.414)	5214 (3.348)	4.972 (3.215)	4.973 (3.211)
02. Niža stručna sprema i pkv (od toga žena)	936 (404)	892 (404)	821 (399)	755 (2.380)	686 (349)	677 (356)
03. Kvalifikovani (od toga žena)	8.605 (3.743)	8.163 (3.674)	7414 (3.480)	7.024 (3.401)	6.505 (3.324)	6.653 (3.374)
04. Srednja stručna sprema (od toga žena)	5.650 (3.469)	5649 (3.509)	5.243 (3.326)	5.056 (3.315)	4.732 (3.185)	4.933 (3.291)
05. Visokokvalifikovani (od toga žena)	223 (41)	191 (35)	180 (33)	178 (41)	145 (32)	132 (27)
06. Viša stručna sprema (od toga žena)	158 (94)	136 (78)	134 (82)	121 (80)	110 (73)	113 (69)
07. Visoka stručna sprema (od toga žena)	1.396 (965)	1.342 (934)	1.327 (945)	1.326 (937)	1.175 (837)	1.354 (972)
Ukupno (od toga žena)	22.708 (12.264)	22.003 (12.123)	20.541 (11.679)	19.674 (11.502)	18.325 (11.015)	18.835 (11.300)

Izvor: Statistički bilten – januar 2020/JU Služba za zapošljavanje Ze-do kantona (www.zdk-szz.ba)

Prikazano u dijagramu, to izgleda kako slijedi:

Uporednom metodom iz podataka iz naprijed navedene tabele kao i dijagrama, možemo doći do zaključka da je najveći trend zapošljavanja KV i VKV radnika (naročito muškaraca). Pad stope nezaposlenosti kod KV radnika u periodu od 2015 -2020. godine iznosi oko 23 %. Kada su u pitanju VKV radnici, za period od ovih 5 godina, taj procenat iznosi 40,1 %. Evidentan je i pad stope nezaposlenosti kod NK radnika. U navedenom periodu on iznosi oko 13,5 %.

Zenička razvojna Agencija u saradnji sa Gradom Zenicom periodično obavlja anketiranje poduzetnika u Zenici, prilikom kojeg se prikupljaju informacije vezane za poslovanje privrednih subjekata, njihovo mišljenje o poslovnom ambijentu u Zenici, problemima sa kojima se susreću prilikom poslovanja kao i budućim planovima vezanim za razvoj poslovanja, uvođenje novih proizvoda te proces digitalizacije unutar preduzeća.

Prilikom anketiranja stanara Biznis inkubatora Zenica koje je obavljeno krajem 2020. te početkom 2021.godine, kao i prilikom anketiranja zeničkih preduzetnika na širem području grada koje je realizovano u junu 2021.godine, mnogi preduzetnici su istakli problem nedostatka adekvatne radne snage. Naročito je naglašena potreba za obučenom radnom snagom iz oblasti metaloprerađivačke, drvoprerađivačke, obrade tekstila kao i CNC programera i operatera. Većina anketiranih su rekli kako su spremni samostalno obučiti nove radnike za rad na mašinama na kojima im je potreban radnik, ali da je neophodno da se i obrazovni sistem prilagodi realnom sektoru te trenutnim potrebama privrednika za radnom snagom u Zenici. Kao deficitarna zanimanja privrednici su naveli: bravare, armirače, stolare, tesare, metalostrugare, krojače (u tekstilu ali i u proizvodnji namještaja), CNC programere i operatere itd.

Što se tiče **starosne strukture nezaposlenih** lica u Gradu Zenici, situacija

u protekle četiri godine je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 8: Starosna struktura nezaposlenih u Zenici

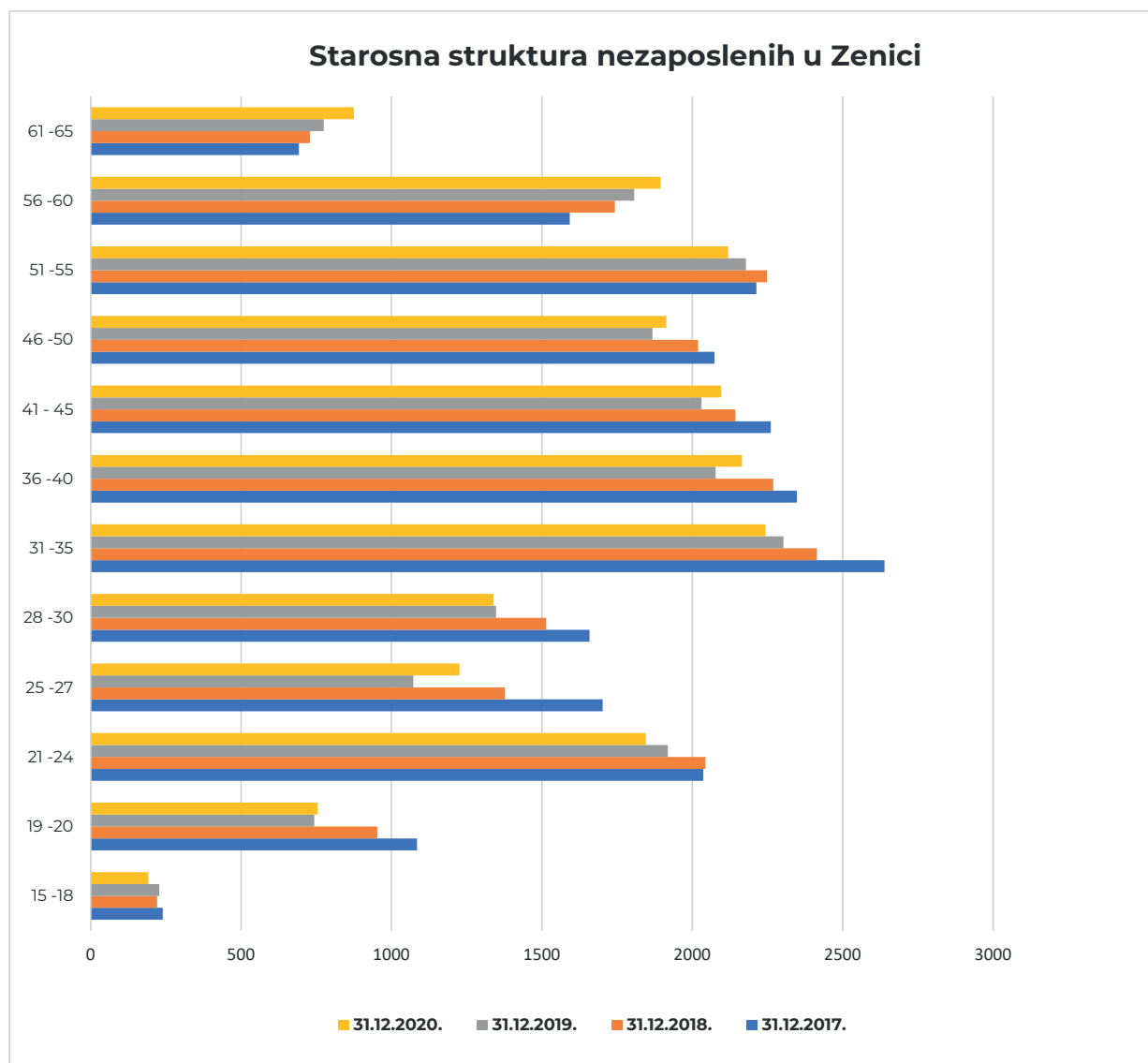
Dob	15 -18	19 -20	21 -24	25 -27	28 -30	31 -35	36 -40	41 - 45	46 -50	51 -55	56 -60	61 -65	Ukupno
31.12.2017.	240	1.085	2.036	1.702	1.658	2.639	2.348	2.261	2.074	2.213	1.593	692	20.541
31.12.2018.	221	953	2.044	1.377	1.514	2.414	2.269	2.143	2.019	2.248	1.743	729	19.674
31.12.2019.	228	743	1.919	1.073	1.348	2.303	2.078	2.031	1.868	2.178	1.807	775	18.351
31.12.2020.	192	755	1.846	1.226	1.339	2.243	2.165	2.096	1.914	2.119	1.894	875	18.664

Izvor: JU zavod za zapošljavanje ZDK-Biro Zenica

Iz tabele se može vidjeti da najveći broj nezaposlenih pripada dobnim skupinama 31-40 godina, što u 2020. godini

čini 23,6 % ukupnog broja nezaposlenih u Zenici.

Dijagramski prikaz starosne strukture nezaposlenih u periodu 2015 -2020. godina

STATISTIČKI POKAZATELJI PRIVREDNIH DRUŠTAVA U GRADU ZENICI ZA PERIOD 2015 - 2019. GODINA

Tabela 11. - Aktivni privredni subjekti u Gradu Zenici po djelatnostima kroz godine

Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	4	5	6	6	9	9
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	3	2	2	2	2	0
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	179	181	183	192	197	203
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	2	2	3	3	4	4
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	13	11	10	10	9	9
F	GRAĐEVINARSTVO	82	85	89	96	96	93
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	410	406	406	409	422	428
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	45	45	46	45	45	43
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	31	32	33	37	42	45
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	34	33	34	37	39	39
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	4	6	5	5	5	5
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	10	7	5	5	4	6
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	99	98	97	104	113	117
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	29	30	32	33	35	36
P	OBRAZOVANJE	17	17	17	16	16	15
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	3	3	3	3	3	3
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	11	11	11	12	13	15
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	11	11	13	12	12	12
	Ukupno	987	985	995	1027	1066	1084

Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

Od ukupnog broja privrednih društava u Zenici, „trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“ je djelatnost koja je ubjedljivo vodeća sa oko 39,5 % u proteklih šest godina. Djelatnost koja je po broju aktivnih subjekata sljedeća na listi je „prerađivačka industrija“, sa udjelom od 18,7 %, zatim slijede „stručne, naučne i tehničke djelatnosti“ sa 10,8 % učešća. „Građevi-

narstvo“ je takođe značajno sa udjelom od 8,6 %. „Prijevoz i skladištenje“ kao i „informacije i komunikacije“ imaju približan udio od po 3,5 %, dok sve ostale djelatnosti imaju učešće manje od 3 %.

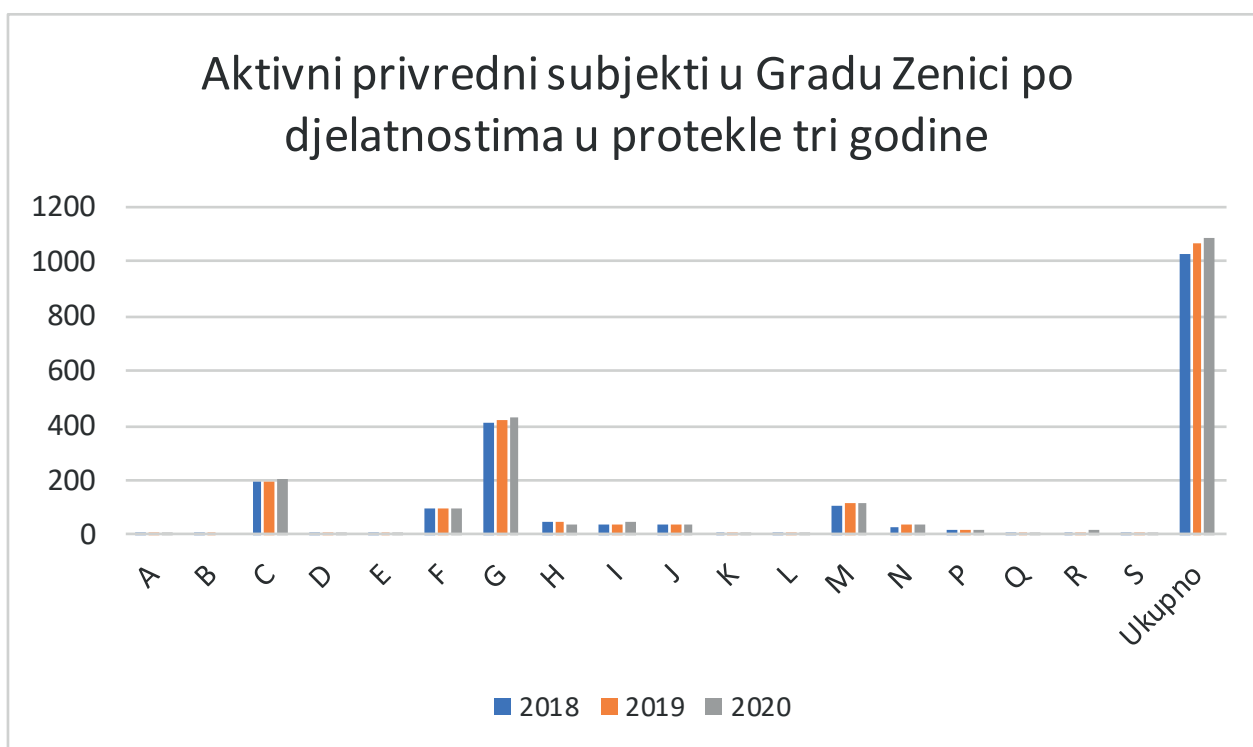
Naprijed navedene su ujedno i djelatnosti koje kroz godine pokazuju konstantnu tendenciju rasta

Trend pada u procentu od -40 %, poredeći podatke iz 2020. godine u odnosu na 2015. godinu, je uočen kod djelatnosti „poslovanje nekretninama“. Nešto niži procenat je kod djelatnosti „snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša“ gdje je procenat zastupljenosti ove djelatnosti u 2020. godini manji za 30 % u odnosu na 2015. godinu.

Pozitivna informacija je sveukupni rast broja aktivnih privrednih društava u referentnim godinama. Broj aktivnih subjekata u 2020. godini je za 1,7 % veći u odnosu na 2019. godinu, što je u svakom slučaju značajan uspjeh, uzevši u obzir specifičnost i otežavajuće okolnosti vezane za 2020. godinu.

Kretanje broja aktivnih privrednih društava u gradu Zenici u periodu 2015-2020. godine

Do istog zaključka se može doći posmatrajući tabelu koja se nalazi u nastavku, a radi se o novoregistrovanim

privrednim subjektima u gradu Zenici po djelatnostima kroz godine:

Tabela 12. - Novoregistrovani privredni subjekti u Gradu Zenici po djelatnostima kroz godine

Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	-	1	1		2	1
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	-	-	-	-	-	-
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	7	7	7	10	13	14
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	-	-	2	-	1	-
F	GRAĐEVINARSTVO	3	4	8	7	-	-
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA	15	15	27	8	-	5
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	2	1	3	-	19	22
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	4	3	2	4	2	-
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	3	4	3	5	4
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	-	2	-	-	5	1
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	-	-	-	-	-	1
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	4	3	4	9	-	9
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	1	5	1	13	2
P	OBRAZOVANJE	1	2	-	-	2	1
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	-	-	-	-	1	-
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	1	-	1	1	-	2
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	-	-	1	-	1	-
	Ukupno	39	42	65	43	64	62

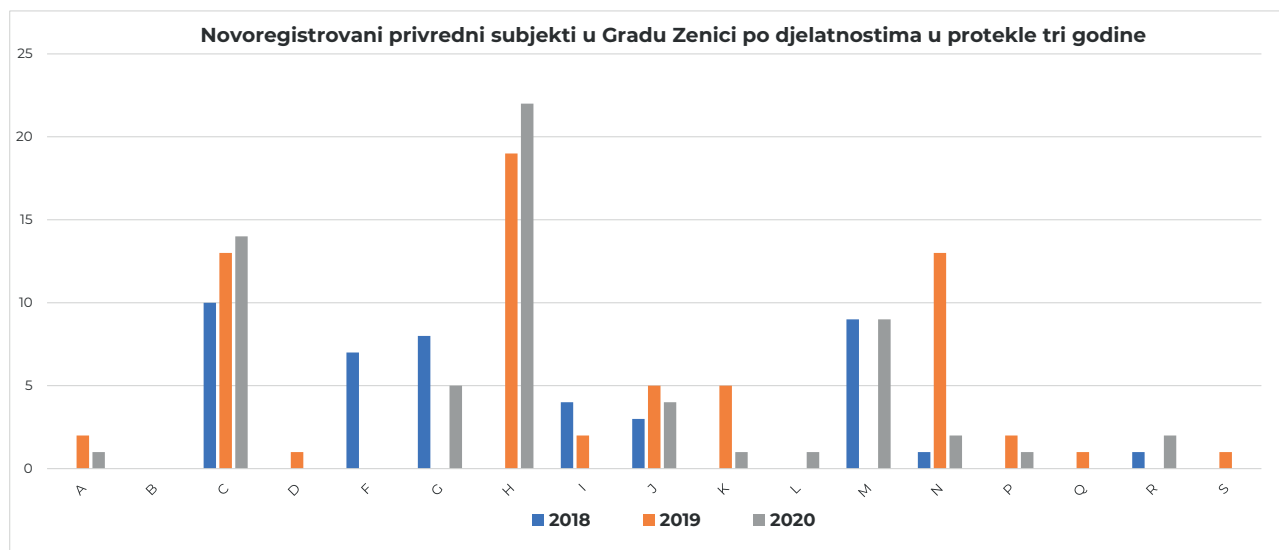
Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

Kada su u pitanju novoregistrovana privredna društva, možemo vidjeti da je 2017. godina bila naročito uspješna sa ukupno 65 novoosnovanih preduzeća, što je u odnosu na 2015. godinu povećanje za 40 %. U 2018. godini se nastavlja trend iz 2015. i 2016. godine. U 2019. godini registracija opet raste na nivo iz 2017. godine, a taj trend se nastavlja i u 2020. godini. Zanimljiv je podatak da se, nakon godine stagnacije, opet javlja interesovanje za registrovanje djelatnosti „Umjetnost, zabava i rekreacija“,

„Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila“ te „Stručne, naučne i tehničke djelatnosti“.

Od ukupnog broja, u 2020. godini, novoosnovana preduzeća kojih je najviše su u djelatnostima „Prijevoz i skladištenje“ sa 35,5 % te „Prerađivačka industrija“ sa 22,6 %.

Naprijed navedene podatke vezane za novoregistrovana privredna društva možemo prikazati u sljedećem dijagramu:

Kada su u pitanju ugašena preduzeća u gradu Zenici, uporedni prikaz po godinama može se vidjeti iz tabele koja slijedi:

Tabela 13. - Ugašeni privredni subjekti u Gradu Zenici po djelatnostima kroz godine

Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV						2
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	1					
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	6	8	2	2	8	2
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA			1			
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	3				1	
F	GRAĐEVINARSTVO	4	2	1		1	2
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	21	26	7	5	4	3
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	1	3		1	1	
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	2		2			
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	5	2	2	1	3	
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA						
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	3				
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	4	3	3	1		1
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	1	2			1
P	OBRAZOVANJE	1	2		1		1
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE						
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA						
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1					1
	Ukupno	51	50	20	11	18	13

Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

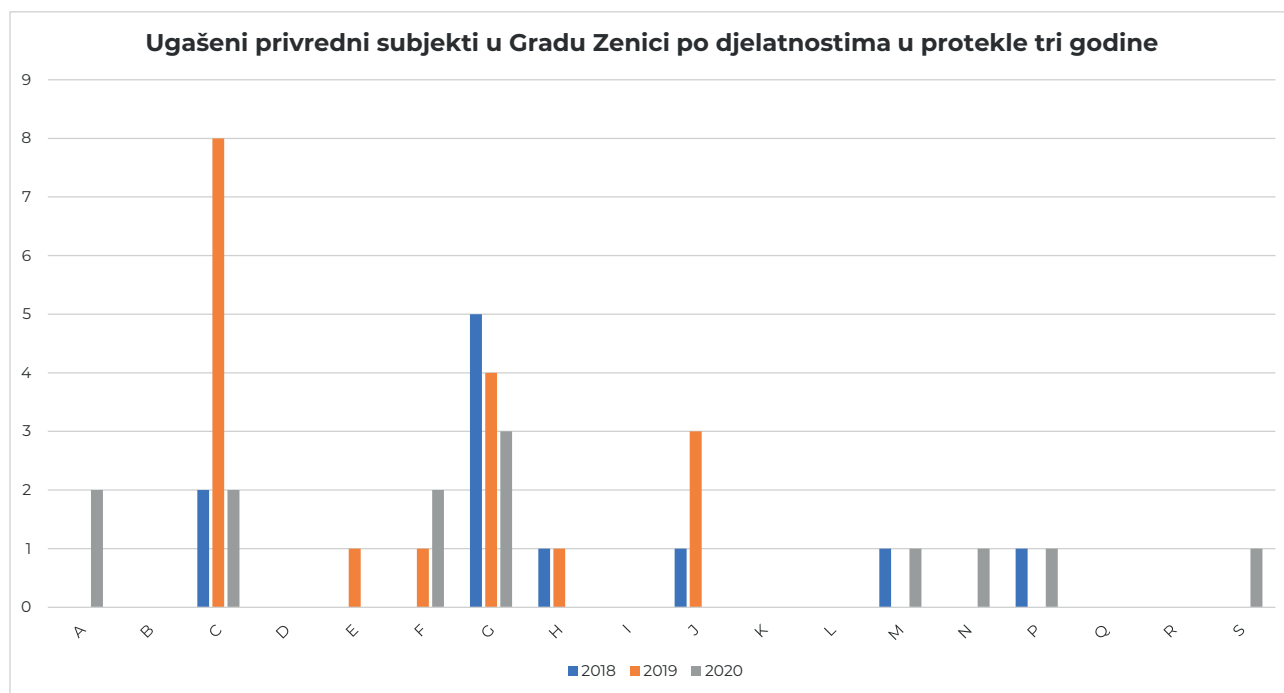
Ukupan broj ugašenih preduzeća u Zenici je u konstantnom padu, sa izuzetkom u 2019.godini, kada je zabilježen jedini porast u proteklih šest godina. U 2020.godini se također nastavlja pad broja ugašenih privrednih društava i on, u odnosu na 2019.godinu iznosi -27,8 %.

Djelatnosti u kojima na teritoriji grada Zenice nije bilo gašenja pivrednih dru-

štava u periodu 2015 - 2020. godina su:

- » finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
- » djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
- » umjetnost, zabava i rekreacija

Slijedi dijagramski prikaz:

Ovo je još jedan od pokazatelja poboljšanja sveukupnog poslovnog ambijenta u našem Gradu.

STATISTIČKI POKAZATELJI OBRTRNIKA U GRADU ZENICI ZA PERIOD 2015 - 2020. GODINA

Prema definiciji, obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih privrednih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga. To je ujedno i jedan od najlakših načina za otvoriti ali i zatvoriti firmu. Troškovi registracije su znatno manji u odnosu na otvaranje privrednog društva, a i troškovi zatvaranja (gašenja) su znatno niži i brži.

Također, važno je napomenuti da je moguće da obrt pauzira s radom ali i da radi samo sezonski, zavisno od vrste djelatnosti. U nekim slučajevima nije nužno čak ni posjedovanje poslovnog prostora (IT sektor).

Ovo su samo neke od pogodnosti koje

registracija obrta pruža i to je ujedno i razlog postojanja velikog broja obrtnika na teritoriji grada Zenice. Oni čine **oko 50% ukupnog broja svih registrovanih pravnih lica u Zenici** i zbog toga su značajan dio privrede ovog Grada. U tekstu koji slijedi ćemo se detaljnije posvetiti analizi statistike obrtnika u Zenici.

Broj aktivnih obrtnika na nivou Grada je trenutno veći u odnosu na privredna društva za 120 %. Broj obrtnika kontinuirano raste pa tako u odnosu na 2015. godinu, kada je u Zenici bilo registrovano 1.739 obrtnika, u 2020. godini taj broj iznosi 2.228, što je za **28,2 %** više.

U tabelarnom prikazu koji slijedi može se vidjeti broj aktivnih obrtnika po djelatnostima u zadnjih šest godina:

Tabela 14. - Aktivni preduzetnici (obrtni) po područjima djelatnosti i godinama, Grad Zenica

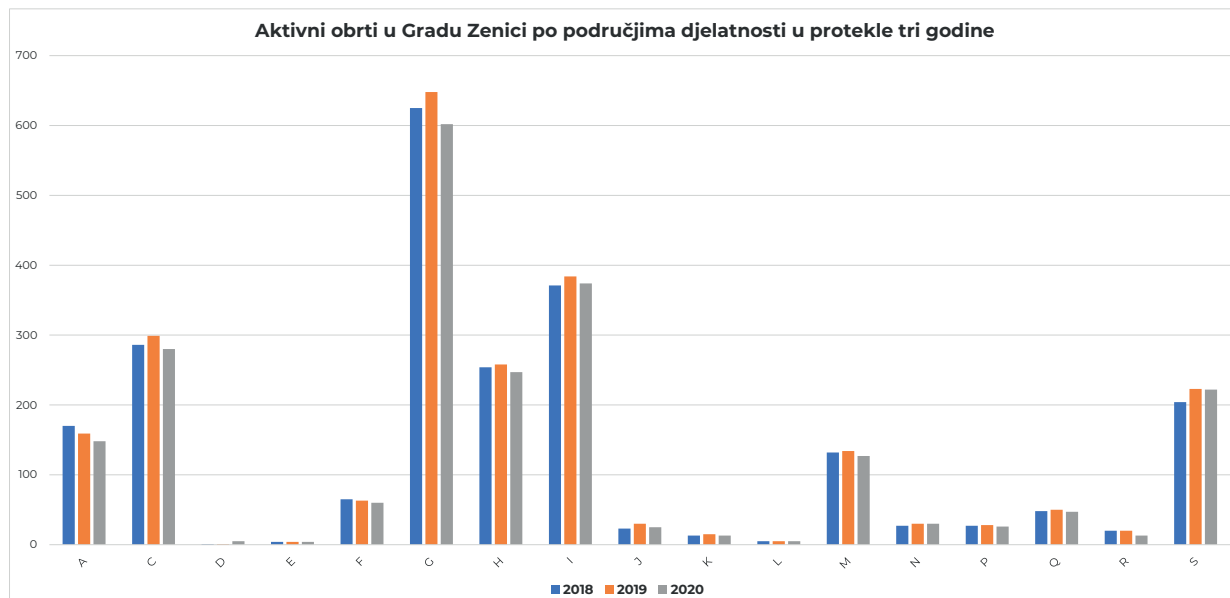
Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	79	110	120	170	159	148
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	229	258	261	286	299	280
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	-	-	-	1	1	5
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI OKOLIŠA	1	2	3	4	4	4
F	GRAĐEVINARSTVO	51	53	55	65	63	60
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	430	531	536	625	648	602
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	202	223	236	254	258	247
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	341	364	341	371	384	374
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	15	19	21	23	30	25
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	9	11	13	13	15	13
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	2	2	3	5	5	5
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	118	120	123	132	134	127
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	23	21	24	27	30	30
P	OBRAZOVANJE	18	23	23	27	28	26
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	41	40	42	48	50	47
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	14	15	17	20	20	13
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	166	175	188	204	223	222
	Grad Zenica	1739	1967	2006	2275	2351	2228

Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

Najznačajniji udio u ukupnom broju obrtnika ima djelatnost „trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“ sa oko 27 %. Sljedeća djelatnost koja je također značajno zastupljena je „djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)“ sa procentom od 16,8 %. Nakon toga dolazi „prerađivačka industrija“ sa 12,6 %, a poslije nje „prijevoz i skladištenje“ sa 11 % udjela. Ostale djelatnosti su zastupljene u omjeru manjem od 10 %. Broj obrta u Zenici već dugo ima tendenciju rasta, međutim situacija se u prošloj godini promijenila. Po prvi put u posljednjih 10 godina, zabilježen je pad broja aktivnih obrta. Ova činjenica je vjerovatno uzrokovana aktuelnom

pandemijom, velikim brojem oboljelih kao i epidemiološkim mjerama koje su bile izražene u 2020.godini, a koje su se, između ostalog, odnosile i na privremenu obustavu rada određenih obrtnika, s naglaskom na ugostiteljske objekte. Pad broja aktivnih obrtnika u odnosu na 2019. godinu, procentualno je -5,23%. Može se reći da je pandemija uzela svoj danak i u privredi te da u tome leži osnovni uzrok smanjenja broja aktivnih obrta.

U posljednjih godinu dana, niti jedna djelatnost nije zabilježila rast broja aktivnih obrtnika, tako da je kod većine djelatnosti registrovan blagi pad broja aktivnih, dok nekoliko djelatnosti stagnira u odnosu na 2019. godinu. Slijedi dijagram:

U narednom tabelarnom prikazu prikazani su podaci o broju novoregistro-

vanih obrta na teritoriji grada Zenice za period 2015 - 2020. godina:

Tabela 15. - Novoregistrovani obrti po područjima djelatnosti i godinama, Grad Zenica

Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	17	42	20	69	14	13
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	33	52	22	51	37	24
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA				1		7
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE		1	1	1		
F	GRAĐEVINARSTVO	12	11	7	12	7	11
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	53	153	92	137	87	75
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	15	8	11	10	9	8
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I GOSTITELJSTVO)	49	65	48	50	49	43
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	2	5	3	4	10	5
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	3	3	3	1	2	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	2			2	1	2
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	9	10	5	13	9	12
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	1	4	6	7	7
P	OBRAZOVANJE	9	7	5	4	2	1
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	2	1	3	8	3	3
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	4	1	2	3	2	1
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	19	22	17	32	29	27
	Ukupno	230	382	243	404	268	241

Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

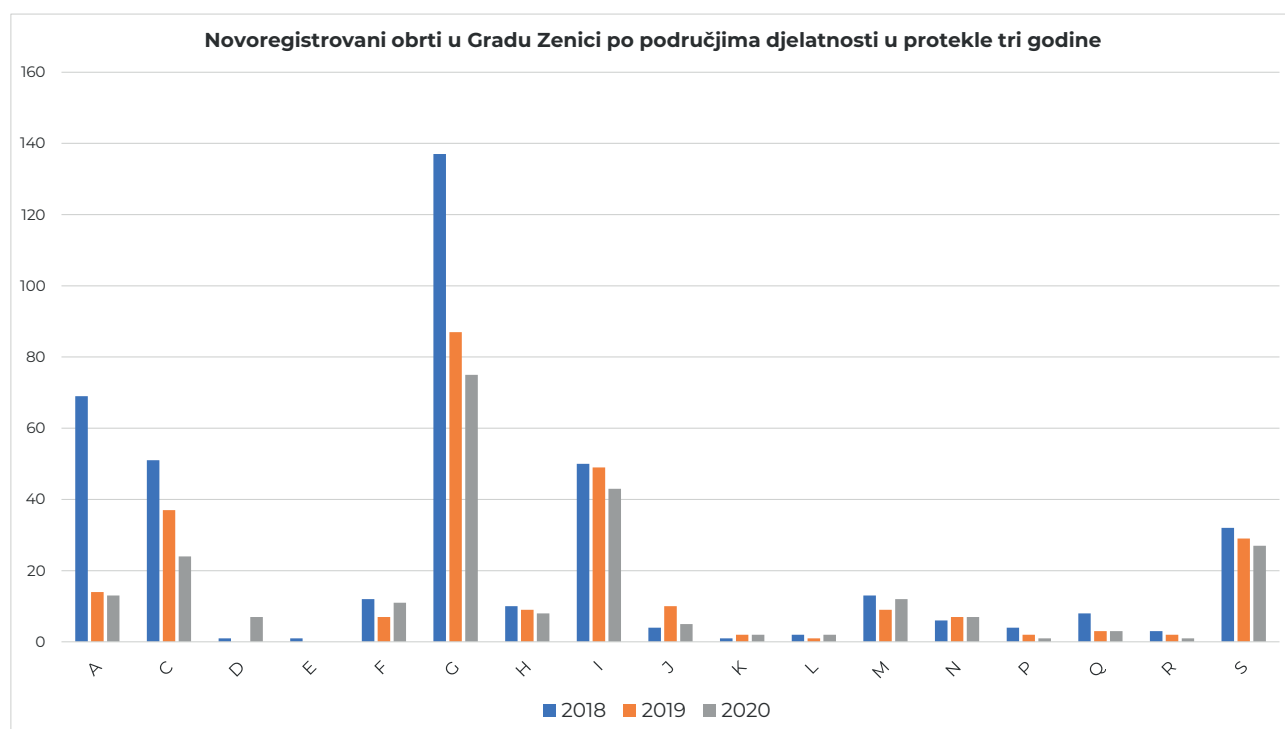
Broj novoregistrovanih obrta u Zenici je u 2018. godini bio u rapidnom rastu. U odnosu na 2015. godinu, broj obrta se skoro udvostručio, tj. došlo je do povećanja broja novoregistrovanih u procentu od 75,65 %.

Kada je 2019. godina u pitanju, broj novoregistrovanih obrta je i dalje primijetan, ali manji nego u 2018. godini. Razlog navedenom je vjerovatno djelimično u činjenici da je u 2019. godini došlo do značajnog povećanja broja novoregistrovanih privrednih društava.

U 2020. godini, zabilježen je blagi pad broja novoregistrovanih obrta u odnosu na 2019. godinu, koji iznosi -10%. Protekla godina dana će sigurno biti statistički zanimljiva i pretpostavlja se da će se uočiti određene nepravilnosti

u odnosu na prethodne godine. To se može primijetiti i kod pada kontinuiteta rasta novoregistrovanih obrta u djelatnosti „Informacije i komunikacije“, gdje je rast bio najviše izražen u periodu do 2019. godine. Nadamo se da će se trend rasta broja novoregistrovanih obrta nastaviti u godinama koje slijede i kada će poslovni ambijent u cijelom svijetu, pa u Bosni i Hercegovini, biti bolji.

Najznačajniji porast novoregistrovanih u 2020.godini je u djelatnosti „Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija“, koji je u odnosu na prethodne godine čak 700 %. Pored ove, zanimljiv je rast novoregistrovanih obrta i u djelatnosti „Građevinarstvo“, koji, u odnosu na 2019.godinu iznosi 57,14 %.

U tabeli koja slijedi možemo vidjeti
ugašene obrte po djelatnostima u

proteklim godinama:

Tabela 16. - Ugašeni preduzetnici (obrti) po područjima djelatnosti i godinama, Grad Zenica

Područje	Naziv područja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	12	9	5	21	23	12
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	29	15	24	23	16	25
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA						
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	1					
F	GRAĐEVINARSTVO	10	7	5	2	8	4
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	63	50	60	53	57	68
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	3	7	2	4	9	11
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	55	48	42	19	33	27
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE		1	1	2	2	5
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	2	1	1	1	1	3
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA					1	1
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	11	3	4	4	6	4
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	6		1	3	3	3
P	OBRAZOVANJE		2	4	1	1	2
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOC. ZAŠTITE	3		1	2	2	4
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	3		1		1	
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	12	8	8	13	13	12
	Grad Zenica	210	151	159	148	176	181

Izvor: Federalni zavod za statistiku (www.fzs.ba)

U 2020. godini, došlo je do porasta broja ugašenih obrta u procentu od 2,8%. Uzevši u obzir specifičnost ove godine, može se reći da je ovaj procenat razuman te da ga, ukoliko ne nastavi rasti u godinama koje slijede, ne moramo smatrati zabrinjavajućim.

Najviše ugašenih obrta u odnosu na 2019. godinu, bilo je u okviru djelatnosti „Prerađivačka djelatnost“, sa porastom ugašenih obrta od 56,2 %. Druga po redu je „Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“, sa 19,3 %.

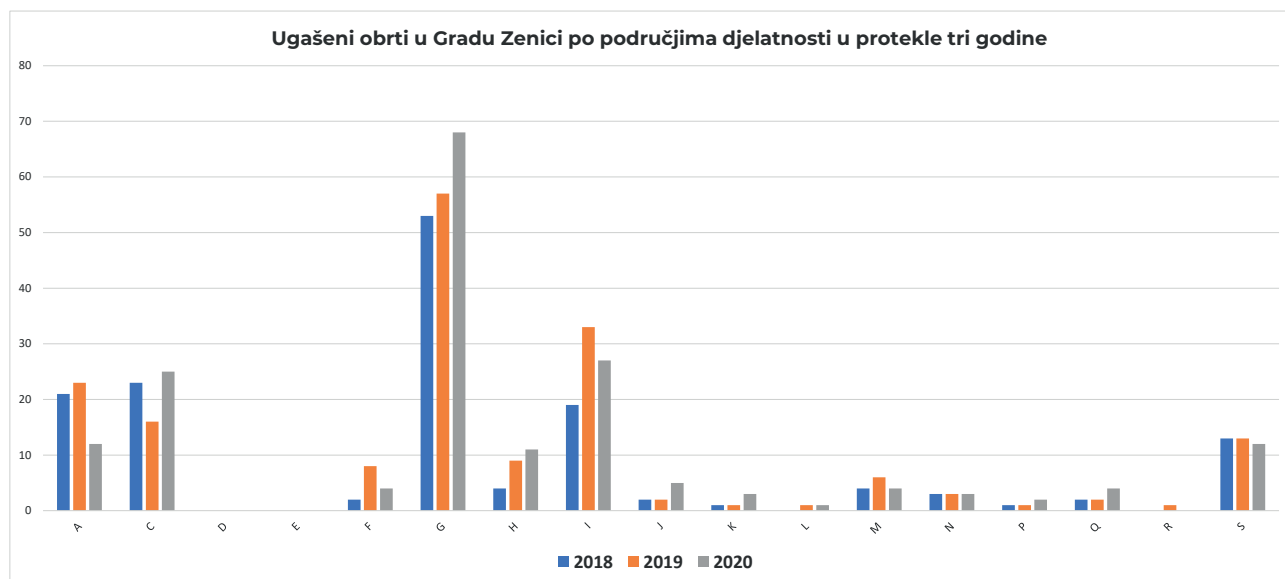

Tabela 17: Uporedni podaci o ukupnom broju pravnih lica (privredni subjekti i obrtnici, NVO, javne institucije i dr.) sa sjedištem na nivou grada Zenice, Zeničko-dobojskog kantona i FBiH

Poslovni subjekti	Nivo vlasti	BROJ PREDUZEĆA				Broj preduzeća na 1000 stanovnika
		UKUPNO	Pravna lica	Podružnice u sastavu pravnih lica	Fizička lica obrtnici	
2015	Grad Zenica	4.983	1.901	1.312	1.770	39,3
	ZE-DO kanton	16.332	6.136	3.996	6.200	41,2
	FBiH	131.291	53.436	28.225	49.630	56,2
2016	Grad Zenica	5.243	1.907	1.335	2.001	47,7
	ZE-DO kanton	17.209	6.312	4.123	6.774	47,7
	FBiH	134.034	55.491	28.941	49.602	60,7
2017	Grad Zenica	5.318	1.905	1.370	2.043	48,5
	ZE-DO kanton	17.452	6.425	4.158	6.869	48,5
	FBiH	135.339	57.143	29.378	48.818	61,5
2018	Grad Zenica	5.650	1.958	1.383	2.309	51,6
	ZE-DO kanton	18.353	6.602	4.150	7.601	51,1
	FBiH	140.075	59.199	29.539	51.337	63,8
2019	Grad Zenica	5.805	1.989	1.435	2.381	53,1
	ZE-DO kanton	18.863	6.660	4.288	7.915	52,0
	FBiH	143.823	60.794	30.868	52.161	63,6
2020	Grad Zenica	5.854	2.032	1.446	2.376	53,7
	ZE-DO kanton	19.059	6.684	4.310	8.065	53,3
	FBiH	145.640	62.180	30.773	52.687	66,7

Izvor: Socioekonomski pokazatelji 2020 (www.fzzpr.gov.ba)

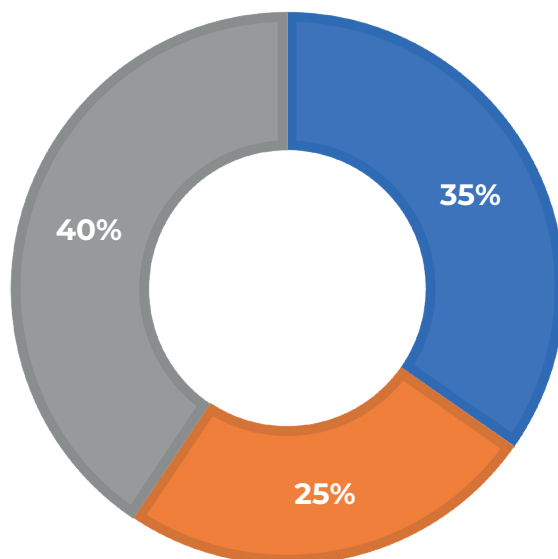
Upoređujući podatke na nivou grada, Kantona i Federacije, možemo vidjeti da se u gradu Zenici nalazi oko 30 % ukupnog broja preduzeća Kantona, a

3,5 % ukupnog broja preduzeća Federacije. Također, trend rasta broja preduzeća je prisutan i u Kantonu i Federaciji, kao i u gradu Zenici.

Broj obrtnika je također u usponu na svim nivoima pa je tako broj preduzeća na 1000 stanovnika u 2020. godini u prosjeku 53,7 na nivou Grada Zenice,

u odnosu na 2015. godinu kada je broj preduzeća na 1000 stanovnika bio 39,3 što je značajno povećanje.

GRAD ZENICA

■ Pravna lica ■ Podružnice u sastavu pravnih lica ■ Fizička lica obrtnici

Tabela 18: Vanjskotrgovinska razmjena u Gradu Zenici

Grad Zenica	Uvoz u hilj. KM	Učešće u uvozu %	Izvoz u hilj. KM	Učešće u izvozu %	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Saldo robne razmjene u KM
2015	354.038,00	3,32	419.976,00	6,84	118,62	65.938,00
2016	345.249,00	3,16	379.668,00	6,07	109,97	34.419,00
2017	515.295,00	5,97	432.962,00	4,14	84,02	-82.333,00
2018	579.558,60	4,37	540.575,00	6,83	93,27	-38.983,60
2019	566.705,80	4,09	538.562,00	7,07	95,03	-28.143,80
2020	384.897,80	3,30	416.692,50	6,06	108,26	31.794,65

Izvor: Socioekonomski pokazatelji po općinama 2020. godine (www.fzzpr.gov.ba)

Kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena u gradu Zenici, evidentan je rast uvoza u periodu od 2015. godine do 2018. godine za 63,69 %. U 2019. godini se primjećuje blagi pad kako uvoza, tako i izvoza.

Pad uvoza u odnosu na 2018. godinu je

2,2 %, dok je procentualni pad izvoza jedva primijetan i iznosi 0,2 %. Trend pada uvoza i izvoza se nastavlja i u 2020. godini, dok se povećava sveukupna pokrivenost uvoza izvozom. Pad izvoza u 2020., u odnosu na 2019. godinu je oko 22 %.

Uvoz i izvoz

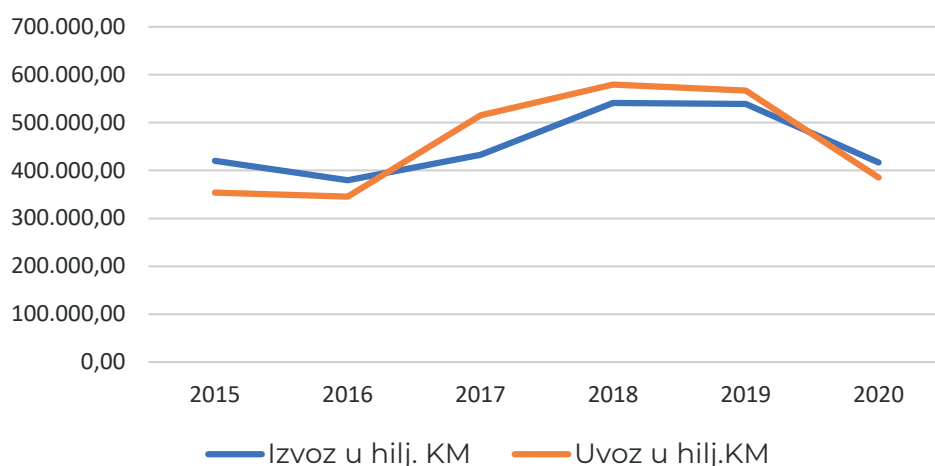

Tabela 19 - Komparativni pregled prosječne plaće sa višim nivoima vlasti

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Grad Zenica	837	845	828	869	908	935
ZE-DO kanton	718	730	737	758	793	820
FBiH	830	839	860	889	928	956

Izvor: Zeničko-dobojski kanton u brojkama (www.fzs.ba)

U 2020. godini dolazi do povećanja prosječnih plaća na sva tri nivoa (FBiH, ZDK, Grad Zenica), tako da procenat poveća-

nja prosječne plaće u Zenici u 2020. godini, u odnosu na 2019. godinu, iznosi 3 %, a u odnosu na 2015. godinu 11,7 %.

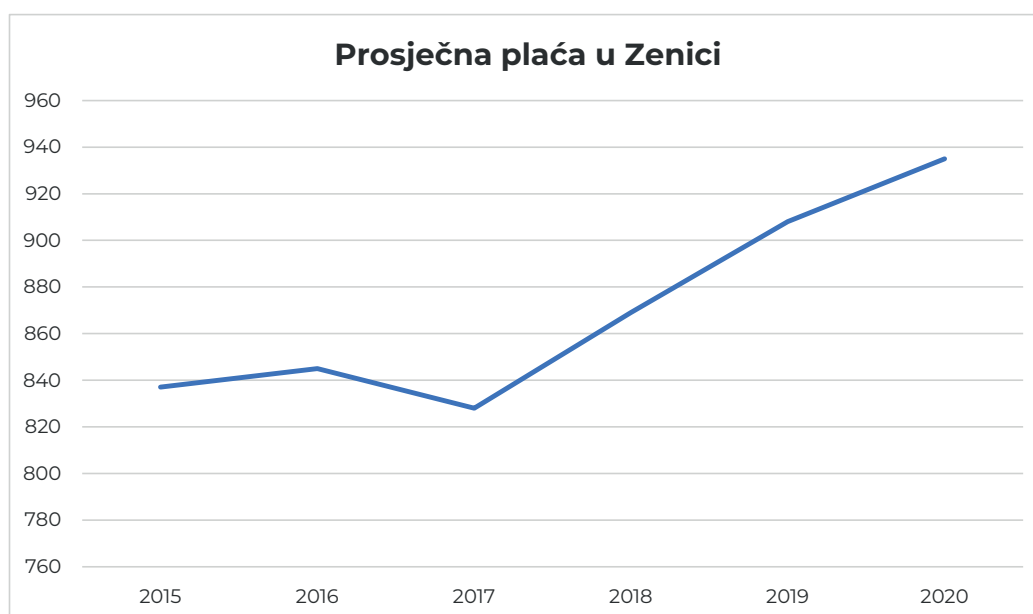
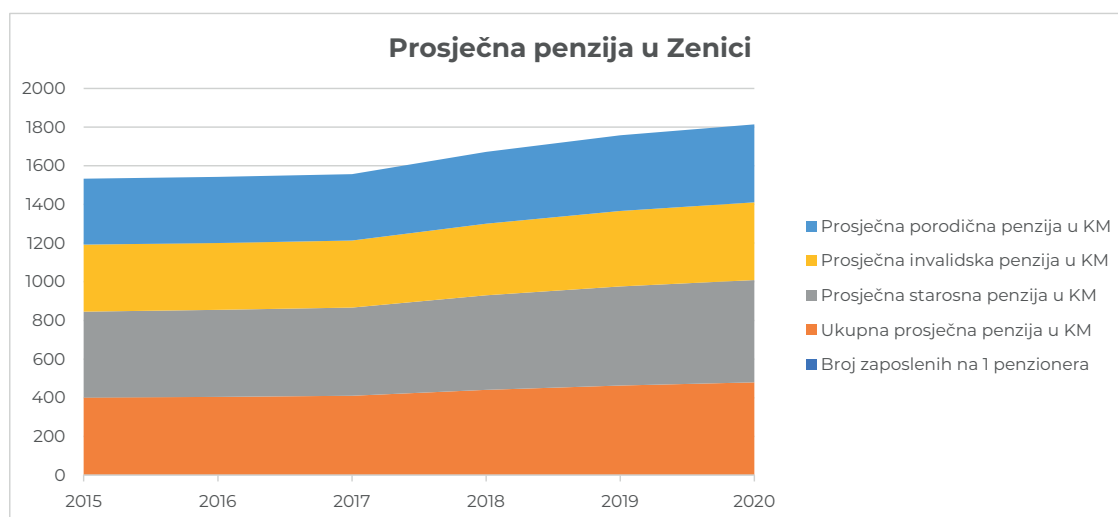

Tabela 20: Prosječna penzija u gradu Zenici

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broj zaposlenih na 1 penzionera	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,2
Ukupna prosječna penzija u KM	399,81	403,83	409,12	440,2	462,51	478,67
Prosječna starosna penzija u KM	444,76	449,60	456,63	489,21	511,55	529,26
Prosječna invalidska penzija u KM	346,01	345,62	346,29	370,12	390,70	401,32
Prosječna porodična penzija u KM	341,13	342,56	343,62	371,50	391,96	403,34

Izvor: Socioekonomski pokazatelji po općinama 2020. godine (www.fzzpr.gov.ba)

Prosječna starosna, invalidska i porodična penzija u gradu Zenici također imaju tendenciju rasta. Iako to nije naglo povećanje, jako je važno da je ono konstantno, te da nema varijacija u smislu pada prosječne penzije u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu. Procenat povećanja u periodu 2015-2020. godinu za ukupnu prosječnu penziju iznosi 19,7 %. Prosječna starosna penzija je u istom periodu također povećana za oko 19 %, prosječna invalidska penzija je povećana za 15,9 %, dok je prosječna

porodična penzija u protekle četiri godine porasla za 18 %.

Svi prethodno navedeni podaci su doprinijeli tome da se Zenica sa 32. mjesta, na kojem se nalazila 2017. godine kada je u pitanju rangiranje općina u Federaciji BiH po nivou razvijenosti, pomjeri na 17. mjesto u 2020. godini.

Napredak od 15 mjesta je značajan i nadamo se da će u narednih nekoliko godina Zenica doseći i puno više mjesto na rang listi općina u FBiH.

Tabela 21: Rang grada Zenice na listi razvijenosti FBiH po općinama

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broj na rang listi	24	29	32	20	18	17

Izvor: Socioekonomski pokazatelji po općinama 2020. godine (www.fzzpr.gov.ba)

IZVORI PODATAKA:

1. Socioekonomski pokazatelji po općinama u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2015. godini
2. Socioekonomski pokazatelji po općinama u federaciji bosne i hercegovine u 2016. godini
3. Socioekonomski pokazatelji po općinama u federaciji bosne i hercegovine u 2017. godini
4. Socioekonomski pokazatelji po općinama u federaciji bosne i hercegovine u 2018. godini
5. Socioekonomski pokazatelji po općinama u federaciji bosne i hercegovine u 2019. godini
6. Socioekonomski pokazatelji po općinama u federaciji bosne i hercegovine u 2020. godini
7. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2015
8. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2016
9. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2017
10. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2018
11. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2019
12. Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2020
13. Analiza poslovanja privrednih subjekata u FBiH 2015
14. Analiza poslovanja privrednih subjekata u FBiH 2016
15. Analiza poslovanja privrednih subjekata u FBiH 2017
16. Analiza poslovanja privrednih subjekata FBiH 2018
17. Zeničko-dobojski kanton u brojkama, izdanja 2016, 2017, 2018, 2019 i 2020.godine
18. Registri poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini
19. Federalni zavod za programiranje razvoja
20. Federalni zavod za statistiku
21. LRC/BIS baza podataka
22. Porezna uprava Federacije BiH
23. Zavod za zapošljavanje ZDK
24. Uprava za indirektno oporezivanje BiH
25. Zvanični rezultati Popisa stanovništva 2013. godine
26. Rezultati Ankete o deficitarnim zanimanjima u Gradu Zenici, rezultati Ankete stanara Biznis inkubatora Zenica 2020./2021. godina;

Grad Zenica
Služba za privredu i upravljanje razvojem
Trg BiH 6, 72000 Zenica
Tel: 032 447 760
Fax: 032 447 761
www.zenica.ba

Zenička razvojna agencija ZEDA
Poslovna zona Zenica 1
Zgrada Technoparka
Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica
tel: 032 449 410
fax: 032 449 415
email: info@zeda.ba
www.zeda.ba

